

OBSAH

Předmluva	7
Seznam použitých zkratk	9
<i>I. Program a příprava zkoušek, prohlídka před odesláním</i>	
1. Typové zkoušky	17
2. Běžné kontrolní zkoušky kusové	18
3. Volba měřících prostředků a způsobů zkoušek	18
4. Příprava ke zkouškám	18
5. Přejímací zkoušky	19
6. Provozní zkoušky	19
7. Prohlídka před odesláním	19
<i>II. Zkušební synchronních strojů</i>	
8. Zařízení zkušeben	21
9. Zdroje elektrické energie zkušebny	23
<i>III. Vstupní a mezioperační zkoušky</i>	
10. Všeobecně. Zkoušky napětí a sušení	25
11. Magnetizace jádra statoru	25
12. Závity nakrátko ve vinutí magnetového kola	27
13. Závity nakrátko ve vinutí statoru	30
14. Měření odporů vinutí stejnosměrným proudem	30
15. Sběrací ústrojí kroužků	31
16. Zapouzdřené vývody	32
17. Vzduchová mezera	32
18. Zkouška mechanické pevnosti rotoru zvětšenou rychlostí	33
19. Kontrola smyslu vinutí statoru a točení pole	33
<i>IV. Mechanické zkoušky materiálu</i>	
20. Zkoušky materiálu velkých rotorů	35
21. Přípomínky z praxe	38
<i>V. Zkoušení vinutí statoru během výroby a v provozu</i>	
22. Všeobecně	40
23. Nedestrukční (neničivé) metody	40
24. Destrukční (ničivé) metody	41
25. Světové a naše zkušenosti	41
26. Měření prahu ionizace	43
27. Zkoušky umělého stárnutí izolací	45
28. Zkoušky elektrickým rázem	45
29. Jakost pájení hlav tyčí statorových vinutí	46
<i>VI. Mechanický chod, chvění a vyvažování</i>	
30. Všeobecně	49
31. Přístroje pro měření chvění a vyvažování	49
32. Princip vyvažování	52
33. Hlavní zásady vyvažování turbomotorů	55
34. Hlavní zásady vyvažování hydroalternátorů	59
35. Rezonanční oblasti rychlosti	60
36. Některé případy chvění synchronních strojů n. p. ČKD-Praha	64

37. Případy chvění z praxe n. p. ZVIL-Plzeň	69
38. Kritéria pro posuzování chvění	70
<i>VII. Buzení a odbuzování, řízení a regulace napětí</i>	
39. Všeobecně o řízení napětí	75
40. Točivé budiče na hřídeli synchronního stroje	76
41. Točivé budiče ve zvláštním budicím soustrojí	76
42. Iontové nebo polovodičové usměrňovače jako budiče	77
43. Kompaundované alternátory a motory	80
44. Odbuzovače synchronních strojů	81
45. Souhra regulačních zařízení rychlosti, napětí a odbuzení	84
<i>VIII. Měření naprázdno</i>	
46. Chod naprázdno	86
47. Provedení zkoušky naprázdno v praxi	86
48. Kontrola tvaru křivky napětí	89
49. Měření tvaru pole	93
50. Hluk	94
51. Odrušení	95
52. Hřídelová napětí a ložiskové proudy	95
<i>IX. Měření nakrátko a zkouška náhlým zkratem</i>	
53. Všeobecně o měření nakrátko	99
54. Provedení zkoušky nakrátko v praxi	100
55. Brzdění chodem nakrátko	102
56. Náhlý zkrat	102
57. Provedení zkoušky zkratem	104
58. Vyčíslování oscilogramů zkratu	106
<i>X. Reaktance a časové konstanty</i>	
59. Všeobecně	109
60. Druhy reaktancí	110
61. Časové konstanty přechodných stavů	111
62. Měření reaktancí a časových konstant; kmitočtové charakteristiky	112
63. Vzájemné vztahy	127
<i>XI. Určení budicího proudu a změny napětí při zatižení</i>	
64. Grafické způsoby určení budicího proudu I_1	131
<i>XII. Určení ztrát a účinnosti</i>	
65. Všeobecně	136
66. Při chodu jako synchronní motor	136
67. Doběhem	137
68. Kalorimetricky	141
69. V podbuzeném a přebuzeném stavu	142
70. Měření přídavných ztrát v různých částech statoru	142
71. Určení přídavných ztrát jednofázového alternátoru	144
<i>XIII. Zatěžování a stabilita chodu</i>	
72. Všeobecně o zatižení	147
73. Zatěžovací charakteristiky	147
74. Nesouměrné zatižení	149
75. Dynamická stabilita chodu	149
76. Rychlost najždění na plné zatižení	150
77. Měření zátěžného úhlu β	150
<i>XIV. Oteplování</i>	
78. Všeobecně	159
79. Oteplení jednotlivých částí stroje	159
80. Střední oteplení vnitřní rotoru v provozu	160
81. Měření středního oteplení vnitřní statoru v provozu superponovaným stejnosměrným proudem	161
82. Úsporné nebo náhradní metody pro zjištění oteplení	165
83. Oteplování alternátoru zatížením na transduktory	166

<i>XV. Chlazení vzduchem, vodíkem a vodou</i>	
84. Všeobecně o chlazení	169
85. Všeobecně o vodíkovém chlazení	169
86. Popis hospodářství těsnícího oleje	171
87. Popis plynového hospodářství	172
88. Zkoušky stroje s vodíkovým chlazením a jeho příslušenství během výroby	173
89. Zkoušky stroje s vodíkovým chlazením na zkušební	175
90. Zkoušky stroje s vodíkovým chlazením v elektrárně	182
91. Přímé vnitřní vodní chlazení vinutí	184
92. Zkoušení turboalternátorů s vodním chlazením	185
<i>XVI. Modelové zkoušky</i>	
93. Všeobecně	188
94. Modely pro náhradní oteplování	189
95. Modely pro zjištění kritických rychlostí	191
96. Fyzikální modely pro sledování elektrických vlastností v chodu	192
97. Matematické modely	193
98. Matematicko-fyzikální modely	193
99. Model čelních prostorů statoru turboalternátoru	193
<i>XVII. Zvláštní druhy alternátorů</i>	
100. Jednofázové alternátory 16 2/3 až 100 Hz	196
101. Alternátory 100 až 1000 Hz	196
102. Středofrekvenční a vysokofrekvenční alternátory do 30 000 Hz	196
103. Zkoušení jednofázových alternátorů do 30 000 Hz	198
104. Speciální alternátory pro elektrickou trakci	203
105. Speciální alternátory pro servomechanismy, raketovou techniku a letadla	204
106. Alternátory s permanentními magnety	204
107. Alternátory s drápkovitými póly	207
108. Zkratové alternátory	208
<i>XVIII. Synchronizování jemné a hrubé, asynchronní chod</i>	
109. Všeobecně	215
110. Jemné synchronizování	215
111. Samosynchronizace čili hrubé synchronizování	217
112. Asynchronní chod alternátorů	219
<i>XIX. Soustrojí pro kaskádní spojení sítí různých kmitočtů</i>	
113. Všeobecně	223
114. Kaskáda soustavy AEG	223
115. Uvádění do chodu kaskády AEG	226
116. Kaskády soustavy SSW	228
117. Seřizování kaskády soustavy SSW	228
<i>XX. Měření na alternátorech v elektrárnách</i>	
118. Všeobecně o uvádění do chodu	231
119. Zemní spojení vinutí rotoru; izolace statoru	231
120. Měření na hydroalternátoru 68 MVA, 375 ot/min v elektrárně	231
121. Měření v elektrárně na hydroalternátoru 15 MVA, 166,7 ot/min a v tepelné elektrárně při zkratech v síti	236
122. Zvláštnosti při zkoušení svislých hydroalternátorů se závěsnými ložisky	240
123. Proudý v nulovém vodiči mezi alternátorem a transformátorem	243
124. Měření na tzv. balené centrále	245
<i>XXI. Synchronní a syndukční motory, kompenzátory</i>	
125. Všeobecně	247
126. Asynchronní rozběh	247
127. Kmitočtový rozběh	248
128. Rozběh turbomotoru asynchronním generátorem	250
129. Měření na synchronním motoru	251
130. Příklad měření ČVUT na synchronním motoru 115 kW, 1500 ot/min	258
131. Příklad měření na synchronním motoru 4100 kW, 125 ot/min s odlehčeným rozběhem	260

132. Příklad měření synchronního motoru 2000 kW, 1500 ot/min se ztíženým rozběhem	264
133. Syndukční (reluktanční, reakční) motor	269
134. Drobné synchronní motorky; synchronovaný repulsní motor	272
135. Synchronní kompenzátor	273
136. Příklad měření na synchronním kompenzátoru 30 MVA, 3000 ot/min	273
<i>XXII. Konvertory</i>	
137. Všeobecně	277
138. Spouštění konvertoru	279
139. Měření na konvertoru	280
140. Zvláštní konvertory	283
<i>XXIII. Tolerance a štítkování</i>	
141. Tolerance	284
142. Štítkování	284
Dodatek I	286
Dodatek II	287
Dodatek III	289
Rejstřík	298